

Kozyar N.O.*postgraduate student**Vinnitsia National Agrarian University*DOI: [10.24412/2701-8377-2021-4-2-27-32](https://doi.org/10.24412/2701-8377-2021-4-2-27-32)**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ****Козяр Н.О.***аспірант**Вінницький національний аграрний університет, Україна***Abstract**

The article considers the business basis of investment activity in the agricultural sector of Ukraine. A set of special methods of economic research has been used in the research process. Using the abstract-logical method, the conclusions of the research have been formulated. In the process of analyzing investment activity in the agricultural sector of Ukraine, the statistical and economic method has been used, in particular its practices of - comparison, index, dynamic, structural analysis, etc., which made it possible to determine the factors influencing changes in the amount of investment in agriculture.

It has been established in the course of the research that the main sources of capital investment financing are the own financial resources of economic entities in the field of agribusiness. The root causes of this situation have been clarified.

It has been found that the main direction of capital investment of farms in the corporate sector of the agricultural economy is the purchase of machinery and equipment, which is caused by the focus on manufacture of crop products in the production and economic activities of most agricultural producers.

The role and place of the state in stimulating agricultural producers in the acquisition of technical means of domestic production have been determined.

The measures have been proposed to intensify investment activities in the agricultural sector, in particular in the livestock industry, which is characterized by a long payback period.

Анотація

В статті розглядаються організаційно-економічні засади інвестиційної діяльності в аграрному секторі України. У процесі дослідження використано набір спеціальних методів економічних досліджень. За допомогою абстрактно-логічного методу, сформульовано висновки проведено дослідження. У процесі аналізу інвестиційної діяльності в аграрному секторі України використано статистико-економічний метод, зокрема його прийоми – порівняння, індексний, динамічний, структурний аналіз та ін., що дало можливість визначити чинники, які впливають на зміну обсягів інвестицій в сільське господарство.

В процесі дослідження встановлено, що основними джерелами фінансування капітальних вкладень є власні фінансові ресурси суб'єктів господарювання в сфері агробізнесу. З'ясовано основні першопричини подібного становища.

З'ясовано, що основним напрямком капітальних інвестицій господарств корпоративного сектору аграрної економіки є придбання машин та техніки, що викликано орієнтацією у виробничо-господарській діяльності більшості сільськогосподарських товаровиробників на виробництво продукції рослинництва.

Визначено роль і місце держави, щодо стимулювання сільськогосподарських товаровиробників у придбанні технічних засобів вітчизняного виробництва.

Запропоновані заходи щодо активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі, зокрема в тваринницьку галузь, яка характеризується тривалим періодом окупності вкладеного капіталу.

Keywords: agricultural sector, investments, capital investments, agricultural enterprises, state support, assets, agricultural machinery.

Ключові слова: аграрний сектор, інвестиції, капітальні інвестиції, сільськогосподарські підприємства, державна підтримка, активи, сільськогосподарська техніка.

Інтенсивний розвиток сільськогосподарського виробництва передбачає технологічну модернізацію, реконструкцію, оновлення активної частини основних засобів виробництва, а також нове будівництво потужностей, особливо тваринницьких комплексів, об'єктів розподільчої та збутової інфраструктури тощо. Однак реалізація перелічених напрямів реаліза-

ції інвестицій для сільськогосподарських товаровиробників залежить від фінансового стану, розміру підприємства, ефективності господарської діяльності і інших критеріїв, які впливають на можливості формування власних інвестиційних ресурсів і доступності позичкових. Результати проведеного аналізу в попередньому підрозділі переконують, що інвестування сільськогосподарського виробництва є необхідним

для забезпечення економічного розвитку та продовольчої безпеки країни, а також з причини загострення продовольчої кризи, щоб створити сприятливі передумови для інвестиційної діяльності.

Питання відтворення капіталу, джерел формування інвестицій і умов їх залучення в економіку досліджуються досить широко. До найбільш відомих зарубіжних науковців, які вивчали процеси інвестування, необхідно віднести: Р. Акоффа, І. Ансоффа, Г. Бірмана, З. Боді, М. Бромвіча, Л. Дж. Гітмана, М. Д. Джонка, Дж. М. Кейнса, У. Кінга, Д. Кліланда, Д. С. Майерса, Д. Норткоппа, Р. Солоу, Дж. Тобіна, І. Фішера, Р. Фостера, Дж. Хікса, У. Ф. Шарпа, С. Шмідтата інших авторів.

Вагомий внесок в економічну теорію засад інвестиційної діяльності, економічної оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості зробили українські науковці: І.О. Бланк, В.Г. Блохіна, О.М. Варченко, С.О. Гуткевич, О.І. Гуторов, А.С.Даниленко, М.Д. Денисенко, М.І. Долішній, І.О. Івашук, Н.В. Коваль, М.І. Кісіль, Д.Ф. Крисанов, М.Ю. Коденська, П.А. Лайко, Т.В. Майорова, Ю.М. Нестерчук, А.А. Пересада, Л.М. Сатир, А.М. Стельмашук, О.В. Шубравська та багато інших. Однак, незважаючи на підвищений інтерес до розвитку інвестиційної діяльності в сільському господарстві, багато аспектів інвестування є недостатньо розробленими. До них належать питання формування внутрішніх та зовнішніх джерел інвестування з урахуванням поточної ситуації та галузевої специфіки, дослідження внутрішніх резервів росту ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві. Це зумовило вибір теми дослідження та засвідчує її актуальність.

Метою публікації є розробка оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності в аграрному секторі України на її основі розробка практичних рекомендацій з метою її посилення.

Рівень розвитку інвестиційних процесів та його основу формує національне законодавство. Так, інвестиційна діяльність в Україні регулюється низкою законів і підзаконних актів, однак нормативне регулювання є недосконалим. Так, законодавство передбачає для іноземних інвестицій національний режим діяльності, тобто не надає пріоритету національним чи іноземним інвесторам, проте суттєвим недоліком правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні є відсутність реальних державних гарантій захисту іноземних інвестицій. Однобічний порядок змін законодавства, нестабільність законодавчої бази, неточність формулювань, декларативний характер законів і державних програм розвитку аграрного сектору та недосконалість статистичних даних, що надає Державна служба статистики, також створюють перешкоди для інвестиційної діяльності в Україні [1].

Очевидно, що на розвиток інвестиційної діяльності впливатимуть зміни в регулюванні державної торгової політики. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС створило умови для відкриття європейських ринків для української сільськогосподарської продукції. Також очікується, що гармонізація національного законодавства із законодавством ЄС сприятиме інтенсифікації міжнародної торгівлі. Усе це створює передумови для пошуку шляхів активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, однак

фінансові можливості на різних рівнях управління та безпосередньо у товаровиробників. Нестача ліквідності фінансових інститутів, низька диверсифікованість фінансових продуктів, високі відсоткові ставки кредитів, завищені вимоги до заставного майна, абсолютна недорозвиненість небанківських фінансових інститутів створюють перешкоди для інвесторів та сільськогосподарських товаровиробників. Незважаючи на те, що офіційно фінансові інститути не надають перевагу окремим категоріям інвесторів, вищезазначені проблеми ускладнюють доступ до фінансових продуктів (особливо позикових коштів) для середніх та малих інвесторів і підприємств. Так, згідно з результатами опитування малих і середніх сільськогосподарських виробників, для 41% аграріїв доступ до зовнішнього залучення обігових коштів була однією з основних проблем у 2014 році. Ці показники випередила лише складність доступу до форвардних закупівель (59%).

Водночас, небанківські фінансові інститути зовсім не розвинені в Україні. Серед них лише одиниці функціонують відповідно до законодавства та надають якісні фінансові послуги. Конкуренцією банкам вони не створюють і поки що не можуть бути надійним джерелом фінансування для сільськогосподарських виробників та інвесторів в аграрному секторі України. Фондовий ринок України також має обмежені можливості, він недостатньо капіталізований і ліквідний, незважаючи на розроблену законодавчу базу для його діяльності та створену інфраструктуру ринку [2].

Наголосимо на відсутності позитивного сприйняття можливостей інвестування через фондовий ринок серед внутрішніх інвесторів. Окрім того, деякі норми законодавства України, що регулюють валютні операції, обмежують можливості інвесторів щодо здійснення операцій з цінними паперами іноземних емітентів на території України. Ще одним недоліком інвестиційного клімату України є неналагоджена система ризик-менеджменту. У межах програми підтримки розвитку аграрного сектору держава здійснює форвардну закупівлю зерна в сільськогосподарських виробників (незалежно від виду та кількості продукції, яку вони виробляють), але цю допомогу навряд чи можна вважати суттєвою, оскільки форвардні контракти становлять приблизно 1% від усіх контрактів купівлі-продажу зерна в Україні. Відсутні також стратегія та план дій щодо зменшення ризиків, пов'язаних із цінними коливаннями, погодними умовами, хворобами рослин та тварин.

Слід зазначити, що законодавча база, яка регулює використання натуральних ресурсів та раціонального енергоспоживання, є недосконалою та нестабільною. До березня 2015 р. її можна було б охарактеризувати як більш-менш сприятливу для інвесторів, оскільки законом передбачалося надання пільг виробникам альтернативної енергії, а саме: обчислення акцизного збору за нульовою ставкою, звільнення від оподаткування прибутку виробників біопалива, часткове оподаткування прибутку від продажу енергозберігаючих установок на митній території України тощо.

Зазначимо, що, незважаючи на несприятливі умови, нині сільське господарство розглядають як

одне із найпривабливіших з позиції інвесторів, зважаючи на постійне зростання обсягів інвестицій в розвиток даного сектору економіки.

Якщо починаючи з 2016 року загальні обсяги капітальних інвестицій в агропродовольчі сектори економіки України збільшувалися, то, за даними Держстату, у 2019 року вони зменшилися на 2,2 %.

Капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство у січні – грудні 2019 року у фактичних цінах становили 55254,2 млн грн, тобто 83,8 % від обсягу відповідного показника минулого року. Темп зниження при цьому склав 18,8 %.

З них на безпосередньо сільське господарство припало 96,5 % загальної суми усього скорочення інвестицій по аграрному секторі економіки.

В агропромисловій сфері економіки України нині відбуваються переважно негативні інвестиційні процеси, що загрожує їх поширенню на всю економіку України.

Водночас, обсяги капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, порівняно з попереднім роком, зросло торік на 37,7 % – до 23088,9 млн грн. Однак цей приріст був недостатнім для компенсації загального зменшення інвестицій у виробництво аграрної продукції.

Незважаючи на значний спад, у 2019 році сільське господарство зберегло інвестиційну пріоритетність порівняно з харчовою промисловістю: на 1 грн капітальних інвестицій у харчову промисловість припало 1,72 грн вкладень у сільське господарство. Хоча в динаміці ця пріоритетність, починаючи з 2017 року, послаблюється.

Посилення кризових явищ в економіці зумовлює зміни в перспективі розвитку сільськогосподарських товаровиробників, оскільки низькі рівні рентабельності та збитковості виробничої діяльності не формують передумов для економічного їх зростання у перспективі.

Відомо, що основними джерелами інвестування є внутрішні та зовнішні джерела по відношенню до підприємства. Так, внутрішні джерела інвестування характеризуються: простотою та швидкістю залучення; високою віддачею за критерієм норми прибутковості інвестиційного капіталу, оскільки не вимагається сплати позикового відсотка; забезпеченням фінансової стійкості розвитку підприємства в довгостроковій перспективі, а, отже, істотним зниженням ризику неплатоспроможності та банкрутства підприємства при їх використанні; додатковими пільгами. Водночас, серед недоліків внутрішніх джерел інвестування сільськогосподарського виробництва слід зазначити: обмежений обсяг залучення, а отже, й можливостей щодо розширення інвестиційної діяльності при сприятливій кон'юнктурі інвестиційного ринку; обмежений зовнішній контроль за ефективністю використання власних інвестиційних ресурсів; висока вартість використання порівняно з іншими позиковими джерелами формування капіталу [3].

Щодо зовнішніх джерел інвестування характерними особливостями слід вважати такі: можли-

вості щодо значних обсягів залучення, за умови достатнього рівня кредитоспроможності; наявність зовнішнього контролю за ефективним їх використанням; можливість використати ефект фінансового леверіджу за відповідних умов. Щодо негативних факторів позикових джерел інвестування, то серед них доцільно виділити: підвищений ризик банкрутства через несвочасне погашення боргу; втрата частини одержаного прибутку від інвестиційної діяльності у зв'язку з необхідністю платити відсотки та дивіденди; додаткові витрати на залучення коштів; необхідність розробки техніко-економічних розрахунків по інвестиційному проекту [4].

Як свідчать дані Державної служби статистики України власні кошти підприємств залишалися основним джерелом капітальних інвестицій (85 %).

Необхідно відзначити про низьку активність у фінансуванні капітальних вкладень в розвиток сільського господарства є банківські установи.

Отже, основним джерелом забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств є власні ресурси, де вагома роль належить чистому прибутку.

Варто зауважити про незначну частку банківських позик у структурі інвестицій, що свідчить про наявність суттєвих проблем у взаємовідносинах сільськогосподарських підприємств і фінансових інститутів. Свідченням цього є стабільність залучення кредитних ресурсів.

Сільське господарство є кредитомісткою галуззю, а її нормальне функціонування без кредитних ресурсів у сучасних умовах практично неможливе. Це зумовлено специфікою сільського господарства: нестачею вільних фінансових коштів; високою капіталомісткістю і порівняно низькою фондовіддачею; сезонністю виробництва та значною тривалістю виробничого циклу. Розвиток банківського кредитування сільського господарства стримує низка чинників. Зокрема, високі відсоткові ставки, відсутність ліквідної застави та гарантій повернення кредиту, високий рівень витрат банків із надання послуг, відсутність практики страхування неповернення кредитів [5].

Формування адекватного механізму кредитного забезпечення аграрного сектору є базовою передумовою розвитку інвестування, оновлення, технічного переозброєння, модернізації суб'єктів виробничої бази сільськогосподарських підприємств, а стабілізація їх фінансово-економічного стану значною мірою залежить від успішного вирішення визначеної проблеми.

Процес кредитного забезпечення сільгоспвиробників не набув стабільної тенденції і має циклічний характер. У нинішніх умовах підвищення процентних ставок за кредитами не дозволяє сільськогосподарським підприємствам залучати кредитні ресурси, оскільки економічно вигідним кредитування буде у випадку якщо рівень рентабельності діяльності буде вищим або рівним вартості кредиту. Така ситуація вимагає дієвого впливу інструментів державного регулювання на забезпечення доступності кредитних ресурсів.

Зважаючи на специфіку сільськогосподарського виробництва, у більшості країн світу держава приймає спеціальні програми розвитку та підтримки суб'єктів галузі. Належне місце при цьому відводиться й умовам кредитних відносин сільгоспвиробників із банківськими установами. Наприклад, у таких країнах, як Великобританія, Німеччина та Франція частка банківського кредиту у формуванні основного капіталу агропідприємств становить 30–50 % [6]. В Австрії до 40 % обсягів всіх наданих пільгових кредитів банками країни використовується на облаштування та удосконалення організаційної структури ферм, до 30 % – на будівництво і реконструкцію житлових і господарських приміщень, понад 10 % – на механізацію виробництва і тільки 5 % – на сприяння реалізації продукції [7].

Отже, нинішня ситуація щодо забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств є досить складною, оскільки товаровиробники галузі орієнтуються передусім на власні фінансові ресурси. Така ситуація є нехарактерною для сільськогосподарського виробництва, на яке суттєво впливає сезонність.

Для нарощування потенціалу у фінансовій сфері слід удосконалити механізми фінансування і здійснити заходи щодо підготовки узгоджених пропозицій, спрямованих на створення привабливого інвестиційного клімату для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, що сприятиме підвищенню ефективності використання ресурсів та енергоефективності агробізнесу, значно полегшить доступ сільського господарства та харчової промисловості до сучасних технологій. Для цього слід доопрацювати Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання залучення інвестицій». У ньому закріплене поняття пріоритетних галузей національного господарства, що сформує необхідне законодавче підґрунтя для довгострокової державної підтримки визначених галузей. Крім того, посилення державного контролю за виконанням регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва буде гарантувати дотримання затверджених обсягів їх фінансування для забезпечення фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки підприємств. Необхідно удосконалювати фінансово-кредитний механізм через застосування програм пільгового кредитування, нарощування частки довгострокових позичок. З метою розширення фінансово-кредитного обслуговування дрібних товаровиробників слід впроваджувати механізми формування кооперативної системи обслу-

говування сільського господарства на базі кооперативних банків, кредитних спілок, лізингових, страхових та інвестиційних компаній.

Як свідчить аналіз структури інвестицій, які здійснюють сільськогосподарські підприємства за рахунок власних коштів основним об'єктом є матеріальні активи, зокрема машини та обладнання та будівництво будівель і споруд (табл. 1). Дана обставина викликана в першу чергу спеціалізацією господарств корпоративного сектору аграрної економіки, зокрема на орієнтація на виробництво продукції рослинництва, що викликає зростання попиту на сільськогосподарські машини та зерносовищ та елеваторів.

За даними профільного міністерства в, 2019 року в Україні введено в експлуатацію 130 об'єктів зі зберігання, доробки й переробки зерна, загальною кошторисною вартістю будівництва 4,7 млрд гривень з урахуванням ПДВ. На 2020 р. заплановано будівництво 115 нових об'єктів і реконструкцію ще 15 об'єктів.

Необхідно відзначити, при низькі обсяги капітальних інвестицій у відтворення родючості земельних угідь. Дана обставина свідчить про відсутність довгострокових перспектив щодо користування орендованих сільськогосподарських угідь. Крім, того існують певні певні методологічні перешкоди щодо вірного відображення витрат, які спрямовані на підвищення родючості сільськогосподарських угідь, які здійснюються суб'єктами господарювання в сфері агробізнесу.

Нині більшість сільськогосподарських підприємств не дотримуються законодавчих норм щодо використання сільськогосподарських угідь.

Спостерігається інтенсивне зростання інвестицій в нематеріальні активи, що викликано процесом цифровізація виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Нині інвестиційна діяльність позитивно впливає на процеси оновлення технічної бази сільськогосподарських підприємств, що є одним із пріоритетних напрямів інвестування. Так, вкладення коштів у технічне забезпечення галузі рослинництва є необхідним та економічно вигідним. По-перше, зерно й олійне насіння як основа рослинництва користується постійним попитом на внутрішньому та зовнішньому ринку. По-друге, обсяги інвестування досить помірні порівняно з іншими капіталовкладеннями в аграрному секторі. На початку діяльності достатньо інвестувати в галузь у середньому від 1 до 2 тис. дол. США розрахунково на 1 га. При цьому середній термін окупності інвестицій становить 2–4 роки [8].

Таблиця 1

Динаміка розподілу фінансових ресурсів на капітальні інвестиції (тис. грн.)

Роки	Капітальні інвестиції - усього	У тому числі								
		Капітальні інвестиції у матеріальні активи	з них					Капітальні інвестиції у нематеріальні ак- тиви	з них	
			у землю	в існуючі будівлі та споруди	у будівництво та перебудову буд- вель	у машини та об- ладнання	у концесії, пате- нти, ліцензії, тор- говельні марки і аналогічні права		у придбання про- грамного забезпе- чення	
2010	10264898	10213291	40923	402473	2260064	6067372	51607	22133	8631	
2011	16203700	16082661	35721	540554	3572061	10415767	121039	6408	18716	
2012	18895885	18835264	47483	398496	4745086	11656296	60621	14669	17558	
2013	18513724	18180210	19782	349788	3851043	11535746	333514	7889	12563	
2014	18175515	18106866	86972	329025	4011595	11668847	68649	8762	22659	
2015	28983114	28813268	51658	986240	5558539	19324763	169846	3823	22622	
2016	49497718	49231555	95392	572194	7452890	37676540	266163	2498	34557	
2017	63262939	62664514	152568	400210	9648129	48433030	598425	10783	49632	
2018	65559593	64252982	192955	2162597	12152795	44844023	1306611	5226	56493	
2019	59332931	57936339	316584	1085572	11988236	37537085	1396592	41170	38298	
2019 р.в % до 2010 р.	578,0	567,3	773,6	269,7	530,4	618,7	2706,2	186,0	443,7	
2019 р.в % до 2018 р.	90,5	90,2	164,1	50,2	98,6	83,7	106,9	787,8	67,8	

Джерело: складено за дані Державної служби статистики України

Як свідчать результати досліджень обсяги придбання сільськогосподарської техніки суб'єктами господарювання зросла майже в 4,4 рази (табл.2). При цьому на протязі досліджуваного періоду спо-

стерігалася зниження частки вітчизняних технічних засобів в структурі придбання на 2012-2017 рр. та підвищення в 2018 р., головним чином за рахунок програм державної підтримки.

Таблиця 2

Динаміка вартості придбаної техніки сільськогосподарськими підприємствами

Показник	Рік					2018 р. в % до	
	2010	2015	2016	2017	2018	2010 р.	2017 р.
Придбано техніки, всього, млн грн	4125,3	6789,6	10312,3	14358,6	18260,7	442,7	127,2
у т.ч. вітчизняної, млн грн	1418,7	1174,7	1503,0	1913,9	6092,9	429,5	318,3
У % до всього придбання	34,4	17,3	14,6	13,3	33,4	0	20 в.п.
іноземної, млн грн	2706,5	5614,9	8809,4	12444,7	12167,8	449,6	97,8
у % до всього придбання	65,6	82,7	85,4	86,7	66,6	1 в.п.	-20,1 в.п.
Придбано нової іноземної техніки, млн грн	2280,3	4965,6	7935,1	10842,7	10345,3	453,7	95,4
у % до всього придбання	55,3	73,1	76,9	75,5	56,7	1,4 в.п.	18,8 в.п.
у % до іноземної техніки	84,3	88,4	90,1	87,1	85,0	0,7 в.п.	-2,1 в.п.
Придбано вживаної іноземної техніки, млн грн	426,3	649,2	874,2	1602,1	1822,5	427,5	113,8
у % до всього придбання	10,3	9,6	8,5	11,2	10,0	-0,3 в.п.	-1,2 в.п.
у до іноземної техніки	18,7	13,1	11,0	14,8	17,6	-1,1 в.п.	2,8 в.п.

Джерело: складено за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Середні і великі аграрні компанії, фермерства налаштовані на придбання нової техніки. Малі фермерські господарства віддають перевагу вітчизняним виробникам, оскільки вона дешевша і доступніша. Отже на обсяги придбання сільськогосподарської техніки впливають наступні фактори, як: купівельна спроможність агропідприємств, що робить вплив на фактичний попит на техніку: політика держави щодо сільгоспгалузі в цілому, і що виявляється в регулюванні внутрішнього ринку і в лояльності до національних виробників; економічне становище України; інвестиційний клімат в країні

Також присутня кадрова проблема штату механізаторів, що змушує на тіснішу співпрацю з коледами та вищими навчальними закладами.

Незважаючи на факт дотування агропромислового комплексу в Україні - результативність залишається не такою, як хотілося б. І основна причина - участь великої кількості чиновників на всіх стадіях фінансування, що робить більш тривалим за термінами виділення бюджетних коштів. Також слід зазначити і відсутність доступу деяких підприємств до держпідтримки. Сільськогосподарські кредити - найбільш прийнятний на сьогоднішній

день спосіб придбання сільгосптехніки, чим і користуються сьогодні аграрії. Для отримання кредиту необхідно надати банку: фінансову гарантію повернення наданих банком коштів різним способом - у вигляді автомобіля, нерухомості, техніки, майнового поручителя; інформацію про реальні доходи.

Інвестування коштів у технічні засоби здебільшого залежить від очікуваного фінансового результату в поточному році. За результатами опитування керівників сільськогосподарських підприємств Вінницької області 43% респондентів відповіли, що приймають рішення про купівлю техніки залежно від поточної ситуації. Ці результати, а також той факт, що 20% аграріїв планують придбання техніки всього за 1–3 міс. до початку її експлуатації, свідчить про високий ступінь невизначеності в досліджуваному секторі й необхідність для компаній сільгосптехніки завозити частину обладнання на склад, щоб не втратити своїх клієнтів і частку на ринку. На кількість придбання сільськогосподарської техніки, зокрема тракторів, суттєвим чинником є площа землекористування, що не завжди корелюється із рівнем рентабельності виробництва.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що основним напрямом використання інвестиційних ресурсів є реалізація бізнес-проектів, пов'язаних головним чином із будівництвом та модернізацією будівель і споруд виробничого призначення, а також придбанням сільськогосподарської техніки та обладнання. Низька активність потенційних інвесторів проявляється щодо спрямування фінансових потоків у довгострокові біологічні активи в рослинництві та тваринництві, що свідчить про відсутність економічного підґрунтя щодо здійснення подібних заходів.

Особливе занепокоєння викликає відсутність економічного інтересу до фінансування заходів, пов'язаних із природоохоронною діяльністю щодо використання земельних ресурсів, а це є свідченням відсутності довгострокових перспектив виробничої діяльності у сфері агробізнесу, а також державницького підходу до вирішення цієї проблеми.

Вважаємо, що низька ефективність інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств визначається такими факторами: низькі обсяги інвестицій в основний капітал не дають можливості здійснити інтенсивне розширене відтворення на інноваційній основі; не виконання в повній мірі управлінських функцій керівників та менеджменту сільськогосподарських підприємств, відповідальних за здійснення інвестиційної діяльності при поточних обсягах інвестицій в основний капітал; система державної підтримки не сприяє її активізації та підвищенню ефективності.

Висновки. Отже, за результатами проведеного дослідження встановлено, що розвиток інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах знаходиться на недостатньому рівні та слабо піддається регулюванню. Причиною такого стану є безліч факторів – об'єктивних і суб'єктивних, макроекономічних та мікроекономічних, що вимагає розробки дієвих інструментів щодо мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів, формування організаційного забезпечення розвитку інвестиційної діяльності на рівні підприємств, а також удоскона-

лення методичних підходів щодо оцінки ефективності проектів в умовах розвитку приватно-державного партнерства при реалізації інвестиційних проектів.

Вважаємо, що з метою посилення інвестиційної діяльності в аграрному секторі України необхідно на законодавчому рівні розробити та погодити з ключовими зацікавленими сторонами зміни та доповнення до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства» та інших нормативних актів, які передбачатимуть доступ усіх виробників до програм державної підтримки, з наданням пріоритету в підтримці малим сільськогосподарським виробникам трудомістких та природоохоронних виробництв; здійснювати поступовий перехід від державної підтримки у вигляді податкових пільг до гарантованої державної підтримки у вигляді бюджетних асигнувань з розрахунку на: одиницю оброблених угідь (1 гектар); голову утримуваної худоби; фермерське господарство; в з метою активізації інвестиційної діяльності в тваринництві, зокрема в молочному скотарстві запровадження програми державної підтримки за приросту голову корови.

References

1. Dadashev, B. A. (2013), Investment agricultural development Ukraine, Ahroikom, vol. 4 - 6, pp. 43 - 46.
2. Isayan, A. M. (2013). Teoretychni aspekty bankiv's'koho kredyтуvannya pidpryemstv APK. Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii i ta praktyky, 1, pp. 260-268.
3. Maliy E.G. (2016). Kredit yak dzhерelo finansuvannya ahrobiznesu [Credits a source of financing for agribusiness]. Visnyk Harkiv's'kogo natsional'nogo tehničnogo universytetu sil's'kogo gospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of Kharkov national technical University of agriculture named Peter Vasilenko: Economics, Issue. 172, pp. 132-141
4. Nazarenko I.M. (2015) Analiz investytsiynoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpryemstv rehioniv Ukrainy. Problemy ekonomiky. № 4, pp. 136-143
5. Odnoroh, M.A. (2015), "Peculiarities of investment activities in the agrarian sector", Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn, vol. 126, pp. 108 - 115.
6. Satyr, L.M. (2012), Orhanizatsiynoekonomichne zabezpechennia vidtvorennia material'no-tehničnykh resursiv sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv [Organizational and economic support for the reproduction of material and technical resources of agricultural enterprises], BNAU, Bila Tserkva, Ukraine pp. 350.
7. Skrypyk, A. & Tkachenko, O. (2018). Informatsiyna skladova pidvyshchennya efektyvnosti kredyтуvannya ahrarnoho sektoru. Visnyk Natsional'nogo banku Ukrainy, 11, pp. 32–35.
8. Trakhanov, I.P. (2016), "Problems of investment support of enterprises of agroindustrial complex of Ukraine and prospects of its development", Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'nogo universytetu, vol. 9, pp. 153 -157.